

Revize pravidel státní podpory v oblasti výzkumu, vývoje a inovací (VaVaI)

Vysvětlivky

Navrhovaná revize rámce pro státní podporu v oblasti výzkumu, vývoje a inovací přímo souvisí s výsledky kontroly účelnosti a komplexním hodnocením politiky, které posuzuje, zda pravidla státní podpory, jež byla součástí modernizace státní podpory, „splňují svůj účel“. Předběžné výsledky kontroly účelnosti jsou uvedeny v pracovním dokumentu útvarů Komise o kontrole účelnosti zveřejněném dne 30. října 2020¹.

Výsledky hodnocení kontroly účelnosti potvrdily, že obecná pravidla státní podpory v oblasti VaVaI zavedená v roce 2014 fungovala dobře a pro podporu činností v oblasti VaVaI v EU byla přínosem, aniž by nepatřičně narušila hospodářskou soutěž. Ze zpětné vazby od zúčastněných stran je rovněž patrné, že je důležité zachovat stabilitu pravidel poté, co bylo nutné se rychle přizpůsobit situaci po revizi modernizace státní podpory.

Z hodnocení kontroly účelnosti však rovněž vyplynulo, že je nutné provést řadu cílených technických revizí k dalšímu zjednodušení a objasnění pravidel stanovených jak v rámci pro VaVaI, tak v příslušných člancích obecného nařízení o blokových výjimkách. Vedle toho se ukázalo, že je třeba tato pravidla aktualizovat tak, aby odrážela vývoj trhu a technologií způsobem, který usnadní ekologickou a digitální transformaci evropského hospodářství.

Ustanovení rámce pro státní podporu v oblasti VaVaI jsou totiž doplněna obecným nařízením o blokových výjimkách, které stanoví podmínky slučitelnosti *ex ante*, na jejichž základě mohou členské státy realizovat opatření státní podpory bez předchozího oznámení Komisi. Souběžně s revizí rámce pro státní podporu v oblasti VaVaI pracuje Komise na cílené revizi obecného nařízení o blokových výjimkách, v jejímž rámci rovněž dojde k cílené změně ustanovení obecného nařízení o blokových výjimkách týkajících se VaVaI.

K řešení výše uvedených skutečností obsahuje revidovaný rámec pro pravidla státní podpory výzkumu, vývoje a inovací tato cílená zlepšení:

1) Za prvé se vyjasňují tyto definice:

- a) **Definice *inovačních klastrů*** Cílem revize je vyjasnit, že centra pro digitální inovace, včetně center v rámci programu Digitální Evropa, mohou být považována za inovační klastry ve smyslu příslušné definice již stanovené v rámci pro VaVaI. Cílem této změny je vyjasnit všem členským státům a příslušným zúčastněným stranám, jak poskytovat vnitrostátní podporu centrům pro digitální inovace, přičemž se nemění působnost stávající definice. Kromě toho se tímto vyjasněním vysvětlí, jak jsou již pravidla státní podpory přínosná pro důležité priority Komise, jako jsou programy Digitální Evropa a Horizont Evropa, jež odkazují na potřebu podporovat takové infrastruktury, jako jsou centra pro digitální inovace, podněcují spolupráci, vytváření sítí a inovativní řešení.
- b) Cíleně se vyjasňují též definice **průmyslového výzkumu, experimentálního vývoje, jakož i činností v oblasti inovací postupů a organizačních inovací**. Výsledky kontroly účelnosti ukázaly, že by mělo být vyjasněno, jak se definice

¹ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/2044-Fitness-check-of-2012-State-aid-modernisation-package-railways-guidelines-and-short-term-export-credit-insurance>

použijí na informační technologie, vývoj softwaru včetně umělé inteligence a další digitální technologie, jež usnadní provádění průmyslové strategie a digitální agendy Komise. I když nejsou činnosti v oblasti výzkumu a vývoje a inovací související s digitalizací ve stávajících definicích výslovně uvedeny, jsou do nich již implicitně včleněny. Zamýšlená vyjasnění by proto pouze výslovně odkazovala na digitalizaci, aby bylo jasné, že činnosti prováděné v této oblasti spadají do působnosti definic, čímž by se zvýšila předvídatelnost a právní jistota pravidel. Tato vyjasnění nemají dopad na působnost definice ani na způsobilé činnosti, na něž se vztahuje.

- c) Pokud jde o **inovační činnosti malých a středních podniků**, důkazy shromážděné během kontroly účelnosti potvrzují, že malé a střední podniky i nadále čelí selháním trhu, která mají dopad na jejich inovační kapacitu, a to v důsledku malého využívání digitalizace a/nebo potíží s přístupem k podpůrným službám v oblasti inovací. V tomto ohledu kontrola účelnosti potvrdila, že příslušná pravidla státní podpory v oblasti VaVaI používaná pro podporu malých a středních podniků na inovace jsou nadále platná a relevantní. Pro některé zúčastněné strany nejsou dostatečně jasná, pokud jde o to, do jaké míry podpora na inovace určená malým a středním podnikům (jak je již definováno a stanoveno ve stávajících pravidlech) umožňuje podporu digitalizace (jako je podpora služeb poskytovaných výzkumnými infrastrukturami, technologickými infrastrukturami, inovačními klastry). V důsledku toho je příslušná definice upravena tak, aby výslovně uváděla a objasňovala, že výše uvedené činnosti jsou způsobilé pro podporu již v rámci stávajícího opatření. Toto vyjasnění by mělo rovněž napomoci posílení součinnosti s investičními prioritami Komise stanovenými v jejích strategiích pro malé a střední podniky a v průmyslových strategiích.

- 2) **Za druhé, zavádí se definice a kritéria slučitelnosti, aby bylo možné podporovat technologické infrastruktury tak, aby odrážely vývoj trhu a technologií a pobízely k investicím do výzkumu, vývoje a inovací usnadňujícím ekologickou a digitální transformaci. Výše uvedené skutečnosti rovněž usnadní uvádění inovačních činností do praxe, zejména malými a středními podniky, které používáním technologických infrastruktur mohou přinést inovativní řešení současných společenských výzev, jako je změna klimatu a naléhavý přechod k digitalizaci, a to v souladu se Zelenou dohodou pro Evropu a cíli průmyslové strategie.**

Podle revidovaných pravidel a na rozdíl od výzkumných infrastruktur má technologické infrastruktury využívat převážně průmysl, zejména malé a střední podniky, a řešit tak nedostatek příslušných blíž trhu fungujících zařízení pro testování nových technologií, aby byl jejich vývoj dokončen před uvedením na trh.

Cílená revize vychází ze stávajících pravidel slučitelnosti státní podpory v oblasti VaVaI, konkrétně těch, která upravují i) podporu projektů v oblasti výzkumu a vývoje na činnosti experimentálního vývoje (relevantní pro testování technologických infrastruktur a jejich zdokonalování) a ii) investiční podporu výzkumné infrastruktury.

Konkrétně byly podmínky slučitelnosti pro technologické infrastruktury stanoveny takto:

- i) Platná definice vychází z definice vypracované v pracovním dokumentu útvarů Komise o technologických infrastrukturách². Rozpracovalo ji GR RTD na základě zkušeností získaných v rámci programu Horizont 2020 (definice odpovídá testování a vylepšování ve fázi experimentálního vývoje). Díky tomu lze zajistit terminologickou soudržnost mezi pravidly pro státní podporu a pravidly pro program Horizont (často prosazovanou zúčastněnými stranami).
- ii) Technologické infrastruktury budou podporovány stejným způsobem jako výzkumné infrastruktury s tím, že bude omezena podpora na investiční náklady.
- iii) Pokud jde o výši podpory (intenzitu podpory), bude základní intenzita podpory založena na intenzitě použitelné na činnosti experimentálního vývoje (25 %), neboť technologické infrastruktury jsou zapojeny do testování a zdokonalování technologií ve fázi experimentálního vývoje³. Členské státy tak již nebudou nuceny přidělovat investiční podporu na každý projekt experimentálního vývoje prováděný konkrétními uživateli technologické infrastruktury (což způsobuje významnou administrativní zátěž), ale místo toho budou moci podpořit jednorázovou investici do technologické infrastruktury.

3) Za třetí, nepřiměřenou administrativní zátěž, které čelí členské státy při provádění podpory na základě rámce pro státní podporu v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, budou řešit tyto revize:

a) Revidovaný rámec pro VaVaI stanoví pravidla pro zjednodušenou metodiku výpočtu nepřímých nákladů na projekty v oblasti výzkumu a vývoje.

V tomto ohledu se v rámci návrhu revize zjednodušuje výpočet způsobilých nákladů na projekty v oblasti výzkumu a vývoje tím, že se použije zjednodušená metodika výpočtu nepřímých nákladů. V současné době umožňují pravidla obecného nařízení o blokových výjimkách členským státům používat zjednodušené vykazování nákladů pouze tehdy, pokud jsou projekt nebo činnost alespoň částečně financovány z fondu Unie (např. z programu Horizont – fondů ESI). Výsledky kontroly účelnosti odhalily, že k výpočtu způsobilých nákladů je třeba ve větší míře používat zjednodušené vykazování nákladů. Vzhledem k tomu, že skutečné nepřímé způsobilé náklady je často obtížné ověřit a prokázat, je pro řídicí orgány u nepřímých nákladů díky zjednodušenému vykazování nákladů výrazně snazší podporu na projekty v oblasti výzkumu a vývoje poskytovat. Kromě toho kontrola účelnosti poukazuje na nedostatečně odůvodněné vyloučení této možnosti v případě projektů v oblasti výzkumu a vývoje financovaných čistě z vnitrostátních zdrojů (včetně fondů Nástroje pro oživení a odolnost). I když v řadě dříve oznámených případů týkajících se výzkumu a vývoje byla metodika zjednodušeného vykazování nákladů ve vztahu k nepřímým nákladům akceptována, nebyla tato praxe dosud formalizována.

² <https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/0df85f8b-7b72-11e9-9f05-01aa75ed71a1>

³ Je-li provedeno podrobné posouzení, lze obvyklou intenzitu podpory zvýšit u jednotlivých oznámení až na 40 %.

b) Rovněž se vyjasňuje, že monitorování pomocné povahy hospodářských činností definované v bodě 20 rámce pro VaVaI se bude používat po dobu 10 let.

Je to nezbytné kvůli dodržení desetileté promlčecí lhůty stanovené v procesním nařízeníⁱ, tj. lhůty, po jejímž uplynutí nemá Komise zákonné prostředky k tomu, aby požádala o navrácení poskytnuté podpory, a aby nedošlo k monitorování po neurčitou dobu s ohledem na to, že po deseti letech by byla většina drahého laboratorního vybavení na výzkum a vývoj téměř zcela k odpisu.

Je nepochybné, že jednoduchá pravidla státní podpory v oblasti VaVaI jsou dnes ještě potřebnější. Předpokládáme, že cílené technické změny pravidel budou pro členské státy vodítkem při realizaci programů podpory z veřejných zdrojů (využití soukromých investic) bez zbytečného prodlení a společností a výzkumným organizacím pomohou s vývojem nových technologií. S přispěním nových technologií se pak ekologické a digitální produkty a služby dostanou na trh, a přispějí tak k transformaci evropského hospodářství v souladu se Zelenou dohodou pro Evropu a programem Digitální Evropa na období 2030–2050. Díky jasnějším pravidlům budou členské státy rovněž moci zkrátit dobu mezi podáním žádosti a okamžikem, kdy budou finanční prostředky skutečně přiděleny.

ⁱ [Nařízení rady \(EU\) 2015/1589 ze dne 13. července 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 108 Smlouvy o fungování Evropské unie](#) (Úř. věst. L 248, 24.9.2015, s. 9).